

Mödet den 21de Februar.

Prof. *P. Pedersen* meddeelte en Oversigt over *W. Reids*. nyeste Værk om Orkaner, hvis fuldstændige Titel er: *The progress of the developement of the law of storms and of the variable winds with the practical application of the subjects to navigation, by Lieutn-Colonel William Reid.*

Forfatteren af det foreliggende Værk har allerede i længere Tid været hæderlig bekjendt for den Iver og Utrættelighed, hvormed han søgte at udvide og forøge Kundskaben om denne vigtige Sag, saavel ved egne Iagttagelser i den Tid, han opholdt sig paa Bermudasöerne, som ogsaa ved Meddelelser fra Andre, hvorved han sattes i Stand til at forfølge en Orkan undertiden i dens hele Udstrækning. Hans første Værk, der udkom i 1838 og indeholdt Beskrivelse og Afbildning af endeel Orkaner, bidrog væsentlig til at godtgjøre disse Phænomeners karakteristiske Egenskaber. Ikke blot viste det sig, at ved alle de meddeelte Iagttagelser den tidligere opstillede Regel for Orkanens omdreieude Bevægelse gjorde sig gjældende, den nemlig, at denne Nord for Æqvator foregaaer fra Syd gennem Öst til Nord, og Syd for Æqvator fra Nord gennem Öst til Syd; men det oplystes tillige, at den fremadskridende Bevægelse af en Orkan, der er Nord for Æqvator, i den hede Zone foregaaer i Retningen fra Sydost til Nordvest, men ved Overgangen til den tempererede Zone antager Retningen Sydvest til Nordost, og ligeledes, naar Orkanen er opstaaet Syd for Æqvator, Retningen først er fra Nordost til Sydvest og siden bliver Nordvest til Sydost. Fremdeles blev det ved disse Sammenstillinger godtgjort, at Omfanget af den omdreieude Bevægelse tiltog meget betydelig ved Orkanens Overgang fra den hede Zone til den tempererede, saavel Nord som Syd for Æqvator.

Det langt overveiende Fleertal af disse lagttagelser er hentet fra den mexikanske Bugt og fra Vestsiden af Nordamerika; men Vigtigheden af det Resultat, som derved er opnaaet, maatte naturligviis hos Forfatteren vække Önsket om, at see det Samme bekræftet ogsaa ved de Orkaner, der forekomme i det indiske og arabiske Hav og i den bengalske Bugt. Han androg derfor i 1838 hos Bestyrelsen for det ostindiske Compagni paa, at den vilde gjøre de fornödne Skridt, for i denne Henseende at tilveiebringe fuldstændige Oplysninger. En Følge heraf var, at der fra Generalgouverneuren over Indien udgik en Opfordring til alle civile og militaire Autoriteter om at samle lagttagelser over disse Phænomener og indsende dem til *H. Piddington*, nu Undersecretair ved det asiatiske Selskab og Curator ved det geologiske Museum for Indien, der havde faaet det Hverv, at sammenstille disse og bekjendtgjøre Resultaterne deraf.

Da Hr. *Piddington* selv var Sömand og antog sig denne Sag med stor Iver og Dygtighed, saa fik den ogsaa en heldig Fremgang. Der forekom efter den Tid i Ostindien aldrig nogen Orkan, uden at han blev underrettet derom og modtog Oplysninger og lagttagelser fra de Steder, den havde passeret, og navnlig fra de Skibe, der vare trufne sammen med dem. Tillige skaffede han sig, ved Hjælp af det ostindiske Compagnies liberale Understöttelse, Adgang til at benytte en stor Mængde Skibs-Journaler, holdte ombord paa Compagniets Chinafarere, hvorved han sattes istand til at give en fuldstændig Skildring af den chinesiske Typhon, oplyst ved en heel Deel Tilfælde. Resultaterne af alle disse Undersögelser har Hr. *Piddington* ladet offentliggjøre, altsom de bleve færdige, deels i den asiatiske Journal, deels i særskilte Hefter, ligesom han ogsaa til Veiledning for Sömanden, hvis Tarv han i sine Bestræbelser væsentlig havde for Öie, har udgivet et Værk under Titel af „the sailors Horn-Book of the Law of Storms in all parts of the World.“

En Sammenstilling af disse Meddelelser er nu givet i *Reids* nyeste Værk, tilligemed endeel lagttagelser fra Vestindien og Nordamerika over Orkaner, som have viist sig i Tidsrummet fra 1839

til 1848. Ved dette Tillæg ere de tidligere Forestillinger om disse Stormes særegne Beskaffenhed i det Hele taget blevne bekræftede, navnlig hvad angaaer Retningen af den omdreieude Bevægelse.

Derimod forekommer der i Henseende til den fremadskridende Bevægelse flere Exempler paa, at Retningen af denne har været, ikke som man tidligere havde antaget fra Sydost til Nordvest, men fra Öst til Vest. Dette var saaledes Tilfældet med Madrasorkanen af October 1842 fra den 21de til den 26de, med Manillatyphonen af 1831 Oct. 23 og 24 og med den vestindiske Orkan af 1842 fra den 30te August til den 9de Sept.; ligesom man hertil ogsaa kan regne Orkanen af October 1847, der gik i sydvestlig Retning, over Öerne Tabago og Margarita ind over Sydamerikas Fastland. Men i et langt større Antal Tilfælde har dog Retningen været den sædvanlige fra Sydost til Nordvest.

Endnu et vigtigt Bidrag til vor Kundskab om Orkanen har dette Værk givet, nemlig med Hensyn paa den stærke Dönning i Havet, der udgaaer fra den til alle Sider. Det er nemlig ved de her fra flere Steder indsamlede lagttagelser godtgjort, deels at Dönningens Retning er den samme som Vindens paa det Sted i Orkanen, hvorfra Dönningen udgaaer, og dernæst at disse Dönninger bemærkes længe før Orkanen nærmer sig. Saaledes hørte *Reid* selv paa Bermudas, der i 1839 Sept. 12 blev truffen af en Orkan, allerede 3 Dage tidligere en stærk Dönning i Havet paa Öens sydlige Side, og lignende lagttagelser ere gjorte saavel i de ostindiske Have som i det chinesiske Hav.

Endelig maa det anföres, at med Hensyn til den Aarstid, i hvilken Orkaner ere hyppigst, er, ved de i dette Værk meddeelte lagttagelser, den Regel, der hidtil antoges gjældende for de vestindiske Farvande, fuldstændig bekræftet, ligesom det ogsaa ved Hr. *Piddingtons* Undersögelser er godtgjort, at den samme Regel gjælder for de chinesiske Typhoner, den nemlig, at Orkanerne ere hyppigst i Maanederne August, September og October. Af 30 Typhoner, som P. har undersögt, falde 22 paa dette Tidsrum, af de övrige 1 paa Juni, 4 paa Juli og 3 paa November; af 26 deels

tidligere kjendte, dels nu tilkomne vestindiske og amerikanske Orkaner høre de 22 til dette Tidsrum og af de øvrige 1 til Juni, November, December og Januar. Derimod synes denne Regel ikke at gjælde for den bengalske Bugt eller den tilgrændsende Deel af det indiske Hav; thi af de 13 Orkaner, som ere omtalte i dette Værk, falde 2 paa April, 2 paa Mai, 4 paa Juni, 2 paa October og 3 paa November.

Geheimeraad H. C. Ørsted fremsatte nogle Tanker og Iagttagelser over Skyerne.
